Glas zavezникov

Leto II - Št. 365

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 4 lire

TRST, torek 27. avgusta 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Pričljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L.8). Rokopisov ne vračamo.

Delo konferenčnih odborov

Avstralija ne odobrava 300 milijonov dolarjev vojne odškodnine ZSSR

Molotovljev odgovor

„To bi izpodkopalo evropski mir in delo konference"

PARIZ, 27. avgusta — **Včeraj dopoldne so se istočasno sestali trije konferenčni odbori, in sicer odbor za italijanska politična in ozemeljska vprašanja, odbor za balkanska gospodarska vprašanja in odbor za vojaška vprašanja. Odbor za balkanska gospodarska vprašanja je odločal o prošnji, ki jo je predložila Poljska, da bi jo zaslišali glede gospodarskih določb mirovne pogodbe z Madžarsko, ker ima namen postaviti zahteve za škodo ki so jo povzročile madžarske čete. Prošnjo so sprejeli. Odbor za italijanska politična in ozemeljska vprašanja je brez ugovorov sprejel popravek, ki ga je predložila k uvodu pogodbe Nizozemska, popravek, s katerim priznavajo delež, ki ga je imelo v vojni italijansko odporniško gibanje. Jugoslavija se je glasovanja vzdržala.**

Na zasedanju balkanskega gospodarskega odbora je avstralski delegat Beasley predložil popravek, ki ima namen olajšati breme vojne odškodnine. Izjavil je, da Avstralija nasprotuje, da bi od balkanskih narodov zahtevali tako visoke vojne odškodnine, ki bi bile na vse zadnje v škodo premagancev in zmagovalcev. Dodal je, da vojne odškodnine ne smejo biti tako visoke, da bi ogražale in «povzročile gospodarski polom tistih držav, ki jih morajo plačati, ali pa ogrožale samo neodvisnost teh držav.» Nadalje je dejal, da ne odobrava predloga, da bi Sovjetski zvezi določili 3300 milijonov dolarjev odškodnine, pa tudi ne načina, kako bi to odškodnino odplačali. Predložil je, da bi povabili razne države, naj podrobno označijo svoje zahteve glede vojne odškodnine in da bi pristojna oblast pozneje preučila te zahteve.

Beasley je nato dodal: «Treba je upoštevati vso romunsko lastnino, ki so jo od dneva premirja odvzele države, ki zdaj zahtevajo vojno odškodnino.»

Sovjetski zunanji minister Molotov je izjavil, da so Nemci z romunsko pomočjo na sovjetskem ozemlju porušili 17.000 velikih mest, 70.000 vasi in 6 milijonov poslopij. Skupno število oseb, ki je ostalo brez strehe, znaša 25 milijonov.

«Predlogi, ki jih je predložil avstralski delegat — je dejal Molotov — bi razveljavili premirje, ki ga je podpisala Romunija s Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo in Združenimi državami. Ti predlogi — je izjavil Molotov — bi pomenili odvisnost Romunije od dolarja in angleškega funta — z drugimi besedami, od Združenih držav in Velike Britanije.

«Ta predlog — je nadaljeval Molotov — bi izpodkopal evropski mir in bi bil v edino korist tistih, ki želijo uničiti prijateljske odnošaje med Sovjetsko zvezo in zahodnimi velesilami. Izpodkopavati evropski mir je enako nevarno kot če bi sprejeli De Gasperijeve predloge za odložitev odločitve o določenih vprašanjih. Če bomo sprejeli to zadržanje — je zaključil Molotov bo to služilo le izpodkopavanju dela konference.

Molotov je nato pozval Avstralijo, naj umakne predlog. Ko so govor sovjetskega ministra prevedli v angleščino, so sejo odbora preložili na današnji dan.

Preden so preložili sejo političnega in ozemljskega odbora za mirovno pogodbo z Italijo, je odbor odobril dva člena uvoda pogodbe z Italijo z dvema popravkoma. En popravek je predložila Nizozemska; v njem je omenjeno delo italijanskega odporniškega gibanje. Drugi popravek je predložila Avstralija, ki zatrjuje, da je treba sestaviti pogodbo «na podlagi pravičnih načel.»

Tretji odbor, ki se je sestal včeraj, — splošni vojaški odbor — je večji del seje razpravljal o vprašanju postopka. Sporna točka med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo se je nanašala na okoliščine, pod katerimi je mogoče razpravljati o predlogih bivših sovražnih držav.

Predsednik je predložil kompromisni predlog, da popravkov, ki jih predložijo bivše sovražne države, «odbor ne more preučiti, če niso sestavljeni v obliki popravkov, ki jih je predložil en ali več članov odbora.» Predlog so sprejeli s 13 proti 4 glasovom. Proti so glasovale Avstralija, Brazil, Kanada in Združene države.

Zvečer bi se morala sestati politični in ozemeljski odbor za Bolgarijo in gospodarski odbor za Italijo. Sestanek slednjega so pa preložili, ker še niso pripravili vseh listin.

Na seji političnega in ozemljskega odbora za Bolgarijo so pričeli s preučevanjem uvoda mirovne pogodbe s to državo. Delegat Bele Rusije je zahteval popravek k uvodu, in sicer na podlagi bolgarske zahteve, da bi Bolgarijo upostevali kot sobojevnico proti Nemcem in da bi omenili, da je pričela Bolgarija vojno proti Nemčiji pred sklenitvijo premirja z zavezniki.

Nato sta govorila delegata Sovjetske zveze in Jugoslavije. Novikov in Pijade, ki sta odgovorila na izjave grškega delegata, ki je na prejšnji seji izrazil dvom o pomenu prispevka Bolgarije k zavezniški stvari. Kakor grški delegat, sta tudi onadva zahtevala, naj dajo njuni izjavi na zapisnik.

Grški delegat se je upri bolgarskemu popravku z izjavo, da je v Grčiji še 150.000 beguncev iz Bolgarije.

Beloruski popravek, da bi priznali bolgarsko sobojevništvo, so zavrnili z 9 proti 4. glasovom. Proti je glasoval sovjetski, britanski, ameriški in francoski delegat; za popravek so glasovale Bela Rusija, Ukrajina, Češkoslovaška in Jugoslavija.

Odbor je nato začel razpravo o avstralskem predlogu, da bi vnesli v vse mirovne pogodbe popravek, ki se nanaša na «človeške pravice». Avstralski delegat Hodgson je predložil, da bi se odbor poslužil istega postopka v tej zadevi, kot se ga je poslužil dopoldne odbor za Italijo.

Britanski delegat McNeil je nato predlagal, da bi sejo preložili, «da bi videli, če morejo predstavniki štirih velesil pojasniti zadevo med seboj». Predlog so sprejeli in sejo preložili, ne da bi odbor zaključil razpravo o uvodu.

OBOROŽEVANJE POLJAKOV

OBNAVLJANJE FAŠIZMA V EVROPI

Varšava, 27. avgusta

Jugoslovanska poročevalna agencija «Tanjug» podaja poročilo agencija PAP, ki javlja, da je imel generalni inspektor ustanove UNRRA za socialna vprašanja Kiršman po radiu govor, v katerem je izjavil, da predstavlja oboroževanje Andersovih vojakov s strani britanskih oblasti obnovo fašizma v Evropi. Dodal je, da so Andersovi vojaki izurjeni v Iraniji in eksploataciji poljskega naroda ter predstavljajo protidemokratično armado v izgnanstvu. Dalje je generalni inspektor izrazil prepričanje da se misli Anglija poslužiti te armade.

Po njegovem mnenju niti Združene države niti Anglija ne unižujeta hitlerizma v Evropi.

HOOVER PREDLAGA

UKINITEV POMOČI JUGOSLAVIJI

Passadena (Kalifornija), 27. avgusta

Predsednik ameriškega odbora za pomoč stradajočim na svetu Herbert Hoover je izjavil, da bi morale Združene države ukiniti vso pomoč Jugoslaviji, dokler v tej državi ne bodo izvedli svobodnih volitev, kakor je bilo sporazumno določeno v Jalti.

AMERIŠKA MORNARICA BO OBISKALA SMIRNO

Ankara, 27. avgusta

Enote ameriške mornarice, ki se bodo udeležile vaj v Egejskem morju pred turškimi obalnimi vodami, bodo 7. septembra prispele v Smirno, kjer jih bo sprejelo mornariško predstavništvo.

Ameriška letalonosilka «Franklin D. Roosevelt» 45.000 ton je po enodnevnem pristanku v Gibraltarju v spremstvu dveh križark in petih torpedovk priplula v Sredozemlje. Pomorska edinica je namenjena v Neapelj. Prihodnje dni bo imela vaje.

VOJAŠKA POSVETOVANJA MED ČSR IN ZSSR

Praga, 27. avgusta

V soboto je odpotoval z letalom v Moskvo načelnik češkoslovaškega vrhovnega glavnega stana general Bohumil Bocek. V Moskvi bo razpravljal o vprašanjih vojaškega značaja.

Pretekli mesec je sovjetska vlada izjavila, da je pripravljena češkoslovaški vojski na upanje dobraviti material, ki ga potrebuje.

„NEW YORK TIMES" O ULTIMATU JUGOSLAVIJI

Washington, 27. avgusta

«New York Times» pravi v komentarju o ameriškem ultimatu Jugoslaviji: «Jasno je, da ni mogoče opustiti odločnega ameriškega stališča, da je treba najti mirno in sporazumno rešitev spora in se v ta namen do skrajnosti poslužiti vseh mednarodnih ustanov. To je pokazal sam ultimat, ki ne govori o vojni, marveč o prizivu na Združene narode. Toda po drugi strani postaja pravtako vedno bolj očitno, da je sedanji položaj vsaj delno posledica naše pretekle politike enostranskih koncesij, ki so ustrezale le sovjetskim apetitom in tako spravile na oblast tudi Tita. Prvi korak proti taki politiki mora biti, da preučimo možnost, kako bi dobili nazaj material, ki smo ga dali na podlagi zakona o najemu in posoju in da nadzorujemo vse tekoče ladijske pošiljke Sovjetski zvezi ter njenim satelitom, bodisi da jih pošilja ustanova UNRRA, bodisi da jih pošiljamo na osnovi zakona o najemu in posoji. Zagotoviti moramo, da ne bodo posredno ali neposredno uporabljali tega materiala..».

„JETNIK IZ VILE CHOISI"

Bursinel (Ženevsko jezero), 27 av.

Kot poroča neki dnevnik iz Lausane nazivajo nekateri prebivalci francoske Švice Winstona Churchilla, ki je na počitnicah v «vili Choisi» ob Ženevskem jezeru, «jetnik iz vile Choisi». To je zaradi tega ker so Churchilla, ki je tu na enomesečnih počitnicah z nekaterimi člani svoje družine, zavarovali z običajnimi policijskimi sredstvi.

Prisotnost Churchilla v Bursinelu, kamor je prispel v petek, je bila glavni tedenski dogodek v Švici, ki je potisnil na drugo mesto pariško konferenco in napetost med državami in Jugoslavijo.

Nikakih nedovoljenih poletov nad Jugoslavijo

Caserta, 27. avgusta

Beograjska radijska postaja je objavila poročilo, ki pravi, da so zavezniška letala dnevno nadaljevala z nedovoljenim pretetavanjem jugoslovanskega ozemlja celo potem ko sta bili dne 9. in 19. avgusta nad Jugoslavijo sestreljeni dve severnoameriški letali.

Vrhovni zavezniški poveljnik za Sredozemlje, general Sir W. Morgan, je kategorično zanikal te trditve, o katerih pravi, da so brez podlage.

Ameriške in britanske oblasti so izdale najstrožje ukrepe, da bi zagotovile, da zavezniška letala ne bi preletavala jugoslovanskega ozemlja, kot jih je obtožila beograjska radijska postaja. Te obtožbe so lahko le neodgovorne ali zlobne».

BRITANIJA DEMANTIRA VMEŠAVANJA V TURČIJI

London, 27. avgusta

Neki poročevalec britanskega zunanjega ministrstva je včeraj zjutraj odločno zanikal vesti, po katerih naj bi Velika Britanija vzpostavila oporišče za vojaške dobave v Dardanelah, prevzela pravo nadzorstvo nad turškim letališčem v bližini Carigrada in postavila radarske postaje ob turški obali Črnega morja. Te vesti, ki jih je v zadnjih dneh preteklega tedna razširila sovjetska poročevalska agencija, je že zanikala turška poročevalska agencija.

Velika Britanija, pravijo, nima nobenega oporišča za vojaške dobave v črnomorskih ožinah. Pomoč, ki jo je v zadnjih letih dala Turčiji za zgraditev in opremo letališč, so poslali v času boja proti osnim silam in v skladu s pogodbo o angleško-turškem zavezništvu iz leta 1939.

Turčija je kot ostale države, med katerimi so Poljska in Švedska, kupila odvišne radarske naprave v Veliki Britaniji na podlagi trgovinskih sporazumov. Iz pooblaščenih virov pa izjavljajo, da Velike Britanije niso obvestili o uporabi teh naprav.

AMERIŠKI LETALCI BODO PREPELJANI V USA

Beograd, 27. avgusta

Ameriško veleposlaništvo v Beogradu je včeraj javilo, da bodo ostanke ameriških letalcev ki so bili 19. avgusta sestreljeni nad jugoslovanskim ozemljem, po uradnem odloku prepeljali v Ameriko.

Včeraj so odprli grob, v katerem so jih prvotno pokopali ter našli samo štiri trupla, medtem ko so prej javili, da je bilo število članov ubite posadke pet.

V SLOVENIJI ODKRILI TAJNO RADIJSKO POSTAJO

Beograd, 27. avgusta

Pred kratkim so v Sloveniji blizu Ptuja odkrili tajno radijsko postajo, ki je imela zveze s tujino. Pri preizkavi se je izkazalo, da je zapleten v to zadevo katoliški duhovnik in vikar za Prekmurje Ivan Jerič. Jerič je bil sovječasno poslanec jugoslovanskega parlamenta in je pripadal Slovenski ljudski stranki

FEDOR GUSEV NASLEDNIK LITVINOVA

London, 27. avgusta

Glasnik britanskega zunanjega ministrstva je včeraj naznanil, da je sovjetska vlada zaprosila za odobritev imenovanja naslednika Fedorja Guševa, trenotnega sovjetskega veleposlanika v Londonu, ki bo nasledil Litvinova na položaju namestnika sovjetskega zunanjega ministra.

Tržaški statut

Podkomisija, ki so je imenovali štirje ministri za preučevanje statuta svobodnega tržaškega pristanišča, je včeraj predala tajniku konference poročilo. Poročilo kaže znatno nesoglasje med zahodnimi silami in Sovjetsko zvezo. Podrobnosti poročila uradno niso objavili.

Sovjetska zveza je predložila tri glavne predloge: da naj v pristanišču določijo posebne cone za Jugoslovane in Italijane, da naj omejijo prevoz blaga iz pristanišča v notranjost in da naj poveljnika pristanišča izberejo med prebivalstvom mesta.

Velika Britanija in Združene države nasprotujejo ustvaritvi con v pristanišču. Nadalje zahtevajo, naj bi bil prevoz blaga v smeri zaledja brez zaprek in brez carin in podpirajo izključitev Italijanov in Jugoslovanov pri imenovanju pristaniškega poveljnika. Francija podpira dve zadnji točki britanskega in ameriškega stališča, a je naklonjena, da določi je ločena mesta za pristajanje italijanskih in jugoslovanskih ladij.

Diplomatski dopisnik «BBC» poroča, da sloni politika Velike Britanije glede tržaške zadeve na treh glavnih temeljih: zagotoviti, da postane tržaško pristanišče zaradi zemljepisnega položaja veliko izhodišče za mednarodno trgovino podonavskega bazena; zagotoviti prebivalcem primerno in miro življenjsko raven in zaščito pred vsakim vmešavanjem iz tujine; urediti, da ostane tržaško področje tuje mednarodni politiki.

Danes se bo sestalo 6 odborov, in sicer trije dopoldne, trije pa popoldne.

Diplomatski dopisnik lista «Daily Mail» poroča iz Pariza o ponovnih poizkusih za sestanek zunanjih ministrov štirih velesil. Glavni namen sestanka bi bila preučitev mednarodnega položaja, ki se je od začetka konference postopoma poslabšal. Bevin je po dopisnikovem poročilu sestanku naklonjen. Upa, da bi posvetovanja prihranila konferenci dolge zamude in morebitni «končni neuspeh: Byrnes se je od začetka zamisli sestanka uprl. Zdaj bo vprašanje ponovno preučil. Zdi se, da je Byrnes mnenja, da je prišel trenotek da napno vse sile za rešitev mirovne konference.

«Reuterjev» diplimatski dopisnik poroča, da bodo morali odposlanci na pariški konferenci v petem tednu zasedanja preučiti dva obilna svežnja popravkov, ki so jih članice konference predložile k petim osnutkom mirovnih pogodb. Vsak izmed svežnjev ima povprečen obsег romana. Popravki pa predstavljajo le prvi del pripomb, s katerimi se bo moralo ukvarjati 9 konferenčnih odborov. Drugi, še obsežnejši del, bo obsegal pripombe bivših sovražnih držav in držav, ki ne sodelujejo na mirovni konferenci. Največ predlogov je stavila Avstralija — 73, na drugem mestu je Jugoslavija z 39 popravki, sledi Grčija s 36, Češkoslovaška s 15, Poljska z 11, Brazil z 9, Belgija s 5, Bela Rusija, Kitajska, Južna Afrika z 2 ter Kanada, Novi Zeland, Velika Britanija in Sovjetska zveza z 1 popravkom. Francija, Indija, Nizozemska in Združene države niso predložile nikakega popravka.

«BBC» poroča, da je Jugoslavija zahtevala od Italije vojno odškodnino v znesku 325 milijonov funtov šterlingov.

Na mirovno konferenco v Pariz so prispeli člani iraške delegacije. Razložili bodo svoje stališče do mirovne pogodbe z Italijo.

Grčija jutri pred VS

Manever v podporo sprejema Albanije med Združene narode

NEW YORK, 27. avgusta. — V nedeljo zvečer so v New Yorku sporočili, da bo prišla ukrajinska pritožba proti Grciji, češ «da težko ograža mir na Balkanu», na dnevni red prvega zasedanja Varnostnega sveta, ki bo v sredo. Poročilo ZN pravi:

«Varnostni svet bo o tem vprašanju razpravljal po obravnavanju vprašanja novih članov; o novih članih (za sprejem so zaprosile Albanija, Mongolija, Transjordanija, Afganistan, Irska, Portugalska, Island, Švedsska in Siam) bodo razpravljali na podlagi poročila posebnega odobora za sprejem novih članov.»

Severnoameriški opazovalci menijo, da ni zgolj slučaj, da je prišla ukrajinska pretožba o domnevnih grških nastopih proti Albaniji tako pozno, tik pred tem, ko bo Varnostni svet razpravljal o sprejemu novih članov. Po mnenju nekaterih opazovalcev naj bi ukrajinska pritožba podkrepljevala albansko zahtevo po sprejemu v ZN; zahteva spada med vprašanja, ki so jih zdaj predložili britanski in ameriški vladi.

Krogi britanskega odposlanstva se niso izrazili, ali bo stalni britanski zastopnik v VS sir Alexander Cadogan odgovoril na tisti del ukrajinskega opozorila, ki govori o navzočnosti britanskih čet v Grčiji.

Poročilo iz Aten pravi, da je ukrajinska pritožba povzročila v Atenah senzacijo. Za vest so izvedeli prav v času, ko je v polnem razmahu propaganda za plebiscit o vrnitvi kralja. Grški vladni krogi niso hoteli dati nikakega neposrednega komentarja; izrazili so le prepričanje, da bo zadržanje «slovanskega bloka» proti Grčiji okrepilo položaj Tsaldarisove vlade. Tsaldaris je voditelj rojalistične ljudske stranke. Grška republikanska parlamentarna opozicija sicer podpira vlado proti vsem zunanjim grožnjam, ni pa nikakega znaka, da bi prenehala s kritiko proti Tsaldarisovi vladi, ki jo republikanci obtožujejo, da je izzvala nevarno zunanje vmešavanje, ker ni mogla pomiriti notranje fronte.

Voditelj liberalne stranke Themistocles Sophoulis je v nekem razgovoru svetoval, naj bi sestavili vlado «narodnega pomirjenja» ter plebiscit odložili do leta 1947, da bi ublažili kritiko Sovjetov in slovanskih držav, «katerih glavna tarča je sedanja vlada». Ukrajinski zunanji minister dr. Dmitrij Manuilski trdi v pismu, ki ga je poslal VS, da so bili spopadi na grško-albanski meji izzvani «z dopustitvijo in vzpodbujanjem grških oblasti.»

Včeraj so uradno javili, da je grška vlada ukinila nujnostne ukrepe, ki so jih junija sprejeli zaradi spopadov med oboroženimi tolpami in vladnimi silami. Sporočili so, da so jih odpravili zaradi plebiscita o vrnitvi kralja Jurija.

Odbor, ki predstavlja vse Grke v Epiru, je poslal voditeljem zavezniških odposlanstev na pariški konferenci brzojavko, v kateri zagovarja vrnitev severnega Epira (južna Albanija) Grčiji.

Neka atenska tiskovna agencija je sporočila, da sta zaradi slabega ravnanja v zaporu v Argirokastru v severnem Epiru (južna Albanija) umrla grški zdravnik Athenasios in duhovnik John Dashih. Agencija je poleg tega sporočila, da so v bližini Belvina, 16 km južno od Argirokastra, aretirali 16 oseb, med njimi nekega duhovnika. Pet aretiranecev je iz ene same vasi.

USA IN PRISTAJANJE LETAL V VZH. EVROPI

Washington, 27. avgusta

Kakor so izjavili letalski strokovnjaki letalskega ministrstva, se ameriški vladi ni posrečilo da bi dobila pravico pristanka za ameriška civilna letala v večini držav vzhodne Evrope pod sovjetskim nadzorstvom.

Češkoslovaška je edina država v omenjenem področju, s katero so Združene države lahko sklenile letalsko pogodbo.

Funkcionarji imajo le malo upanja o možnosti sporazumov s Sovjetsko zvezo, Poljsko, Jugoslavijo, Romunijo in Bolgarijo. Mislijo, da bodo zadnje štiri države pospeševale napredek svojih lastnih zračnih prog s pomočjo Sovjetov.

SIDKI PAŠA ZANIKA

BRITANSKO POTEZO V EGIPTU

Kairo, 27. avgusta

Egiptovski ministrski predsednik Ismail Sidki paša je v ponedeljek zanikal vesti, ki so krožile po Aleksandriji, po katerih naj bi britanska vlada v kratkem zahtevala od egiptovske vlade, naj zaradi navideznega propada trenutnih pogajanj je nalalje ostane v veljavi pogodba iz leta 1936.

«Popolnoma sem prepričan — je dejal Sidki paša — da so ti glasovi neutemeljeni».

Vesti so se razširile objsku voditelja britanske delegacije lorda Stansgatea in britanskega veleposlanika sira Ronalda Campbella pri kralju Faruku.

NEMIRI V BRAZILU

Rio De Janeiro, 27. avgusta

Po sobotnih že nepotrjenih vesteh je prislo v notranjih pokrajinah Brazila do spopadov med komunisti in vojaštvom.

Krožile so tudi vesti, da so odstopili nekateri ministri in da vlada preucuje vprašanje ukinitve komunistične stranke.

Ta poročila sledijo 15 dnevni ukinitvi komunističnega časnika «Tribuna Popolar», ker je časnik vodil sramotilno gonjo proti vladi. Časnik «Tribuna Popolar» nadzoruje brazilski komunistični voditelj Luis Carles Prestes.

Brazilski poročevalski urad sporoča, da so v Recifi, čete v pripravljenosti, ker «pričakujejo povečanje možnosti delovanja komunistov.» Policija nadzoruje stanovanja voditeljev stranke

Vojni minister general Pedro de Goes Monteiro je v Rio de Janeiru izjavil, da «glede političnega položaja ne obstajajo razlogi za vznemirjanje».

Beograjska „Borba" o gonji proti Jugoslaviji

Kardelj ena izmed najodličnejših osebnosti pariške konference

BEOGRAD, 27. avgusta. — Nedeljska «Borba» razpravlja v uvodniku pod naslovom «Namerna gonja proti Jugoslaviji» o nezaslišani gonji, ki jo je proti Jugoslaviji pred nedavnim pričel del ameriškega, britanskega in francoskega tiska.

«Borba» piše: «Ameriška in angleška letala, ki so prej kljub številnim notam jugoslovanske vlade in opozorilom jugoslovaskih vojaških oblasti v jatah preletavala jugoslovansko mejo, so pričela preletavati Jugoslavijo kakor da bi bila Honduras ali Transjordanija.

«Seveda — poudarja «Borba» — Jugoslavija danes ni več v tem nesrečnem položaju. Jugoslovanski narodi so se enkrat za vselej osvobodili vsakega varuštva ter so pričeli živeti kot svobodno in neodvisno ljudstvo.

«Vsa ta gonja — naglaša «Borba» — je usmerjena ne le proti Jugoslaviji, marveč je istočasno poskus za splošno vznemirjanje in zastrupljenje mednarodnega položaja.

«Iz vsega tega se jasno vidi, da so bili vsi ti incidenti namerno izzvani za vnaprej pripravljeno gonjo proti Jugoslaviji.

«Vse to je bilo potrebno — nadaljuje «Borba» — prav v trenotku, ko je ugled Jugoslavije na mirovni konferenci neizmerno narastel in ko so bile pred mednarodnim javnim mnenjem iztgosane razne profašistične vlade in reakcionarni režimi, kakor grška vlada in De Gasperijeva vlada v Italiji.

«Jugoslavija na mirovni konferenci v Parizu in v mednarodnih odnošajih na splošno vztrajnejše brani stvar resnične demokracije in demokratskega miru, kakor pa katera koli druga osvobojena država.»

«Borba» nadaljuje: «Izzivanja, obrekovanja in laži, s katerimi blatijo našo junaško, ugledno in zavedno državo, bodo padle nazaj na tiste ki jih širijo; iz tega bo izšla naša država še svetlejša, kakor zlato iz zemlje, ker je njena stvar pravična.»

Beograjska radijska postaja poroča, da se je iz Pariza vrnil ministrski predsednik hrvatske vlade in član jugoslovanska delegacija dr. Vladimir Bakarič. Ob vrnitvi je dal zastopnikom zagrebškega tiska nekaj izjav.

O vprašanju mirovne pogodbe z Italijo je naglasil, da je najvažnejše vprašanje razmejitev med Jugoslavijo in Italijo. Jugoslavija ne more sprejeti niti predlogov o italijansko-jugoslovanski meji niti predlogov o tržaškem statutu. Predlogi o italijansko-jugoslovanski meji ne spoštujejo etnične črte, temveč stremijo po uresničenju nekega načela ravnovesja sil.

Kar se tiče Trsta, ga britanski, ameriški in francoski predlogi dejansko ne bi dali njegovemu prebivalstvu, pač pa Anglo-američanom. Na podlagi teh predlogov, bodo baje vso oblast prenesli na guvérnerja in na dve ali tri osebe, ki jih bo on imenoval, medtem ko tržaško prebivalstvo ne bi bilo suvereno.

V odgovor na vprašanje, kako so sprejeli jugoslovansko delegacijo na mirovni konferenci, je Bakarič odgovoril: «Jugoslovanska delegacija je med najodličnejšimi na mirovni konferenci. To se je pokazalo ob številnih prilikah. Govori jugoslovanskih delegatov so vedno vzbudili veliko zanimanje in so jih upoštevali. Kardelja imajo po vsej pravici za eno izmed najodličnejših osebnosti pariške konference.»

Pogajanja v Teheranu

Tajni razgovori Sultaneha z odposlanci Aserbejdžana

TEHERAN, 27. avgusta — Po poročilih, ki so prispela iz Teherana, predstavljajo vojaška, varnostna in denarna vprašanja glavni predmet vsakodnevnih razgovorov, ki jih v Teheranu v največji tajnosti vodi perzijski ministrski predsednik Ghavam Es Sultaneh z odposlanstvom aserbejdžanske pokrajine, ki je prispelo v sredo. Člani od poslanstva so vrhovni governer samostojne pokrajine dr. Salamula Djavid predsednik aserbejdžanskega pokrajinskega sveta Čabestari, in dva generala tabriške vojske.

Časnik «Ettelast» je v nedeljo o perzijsko-aserbejdžanskih odnosajih, napisal: «Ko so nedavno sklenili sporazum med osrednjo vlado in Aserbejdžanom, je vsakdo mislil, da so nesoglasja poravnali in da se je začela nova doba prijateljstva in sodelovanja. Nato pa se je pokazalo, da se položaj ni spremenil».

Perzijskim novinarjem še vedno ne dovolijo vstopa v Aserbejdžan.

V junijskem sporazumu, ki so ga sklenili med Aserbejdžanom in osrednjo vlado, so stavili predlog, naj bi pokrajina morala postala integralni del Perzije in da bi morali narodno vojsko te pokrajine postaviti pod nadzorstvo perzijske vojske.

LIE PREJEL JUGOSLOVANSKO NOTO O DONAVSKIH LADJAH

New York, 27. avgusta

Glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie je naznanil, da je 13. avgusta prejel pismo jugoslovanske vlade, v katerem zahteva, da postavijo na dnevni red Gospodarskega in socialnega sveta vprašanje jugoslovanskih ladij, ki so jih zadržali na odseku Donave, ki ga nadzorujejo Američani.

„BORBA" OBSOJA VESTI O MOBILIZACIJI

Beograjska «Borba», organ komunistične stranke, objavlja članek z naslovom «Zlobne laži o mobilizaciji v Jugoslaviji.» Članek pravi med drugim: Pred nekaj dnevi so se pojavili v Pragi letaki, ki pravijo, da «Jugoslavija mobilizira vse rezervne letnike vojaštva» in da je «Beograd preplavljen z mobilizacijskimi oklici.» Ta poročila, izmišljena od kraja do konca, je objavila ameriška agencija «United Press». Ko so merodajne oblasti v Pragi to preiskale, so ugotovile, da te nevarne laži niso prišle iz Beograda. Take provokacije poklicnih vojnih hujskačev nas ne morejo presenetiti. Kar pa nas preseneča, je dejstvo, da se take stvari dogajajo v bratski Češkoslovaski, s katero imamo prijateljsko pogodbo o vzajemni pomoči in sodelovanju.

IZMENJAVA MANJŠIN

Budimpešta, 27. avgusta

Jugoslavija je poslala Madžarski noto, v kateri predlaga svobodno izmenjavo manjšin

PRETEP MED BRITANCI IN CIVILISTI V MESTRAH

Mestre, 27. avgusta

Dne 24. avgusta zvečer je prišlo v Mestrah do incidentov med britanskimi vojaki in civilisti, ki so se spremenili v pretep. V teku pretepa je neki neznan tovorni avtomobil zavozil na pločnik in smrtno ranil dva civilista. Nekaj lažje ranjenih so ugotovili na obeh straneh. Do prepira je prišlo zaradi tega, ker so civilisti v neki kavarni žalili britanske vojake.

Dopisnik agencije «Reuter» poroča, da so se neredi v Mestrah kesneje še nadaljevali. Ranjenih je bilo pet civilistov ter trije vojaki. Nekekga britanskega stotnika so baje zadeli s kamnom v glavo. «Reuterjev» dopisnik poroča, da so prispele v Mestre nadaljnje policijske sile, ki bodo pomagale pri vzdrževanju reda. V teku je natančne prejekave.

La Guardia o beguncih

LONDON, 27. avgusta — V Berlinu je govoril La Guardia časnikarjem o svojih načrtih za znižanje števila beguncev, ki jih podpirajo v taboriščih ustanove UNRRA v Nemčiji. Zatrdil je, da bi se mogla vrniti v svoje države več kot polovica od 830 tisoč ljudi, ki so v taboriščih, če bi jim države, v katere spadajo, obljubile dober sprejem. Z maršalom Titom se je dogovoril, da bodo poslali v Nemčijo jugoslovanske zastopnike z namenom, da bi prepričali sodržavljane, naj se vrnejo v domovino. La Guardia bo odpotoval z letalom v Varšavo, kjer bo skušal doseči enak sporazum s poljsko vlado. La Guardia je dodal, da se zaveda, da se 380 tisoč oseb, med katerimi so državljani baltskih držav in poljski Židi, ne bodo mogli vrniti v domovino in jih bo treba nastaniti drugod. Če bi bile Zdrdružene države pripravljene sprejeti 100.000 novih priseljencev, bi ostale države sledile temu zgledu. Ob zaključku je rekel, da je prejel zagotovila poveljnikov britanskega in ameriškega podrečje v Nemčiji, da so pripravljeni podpreti napore ustanove UNRRA.

3468 MRTVIH IN 4421 RANJENIH V KALKUTSKIH NEREDIH

Kalkuta, 27. avgusta

Uradni glasnik bengalske vlade je včeraj sporočil, da so po neredih v preteklih tednih do zdaj odstranili s kalkutskih cest, iz predmestij in iz mestnih mrtvašnic 3468 trupel.

Število oseb, ki so jih sprejeli v bolnišnice, je naraslo na 4421; 1311 so jih še pridržali na zdravljenju.

BEVIN PRI ATTLEEJU

London, 27. avgusta

Bevin je imel včeraj v Downing Street razgovor z ministrskim predsednikom Attleejem.

TEDENSKI PREGLED BRITANSKEGA TISKA

LONDON, 27. avgusta. — *Zadnjo britansko in ameriško diplomatsko delavnost so v preteklem tednu precej obširno komentirali. Nadaljevali so tudi s komentarji o Palestini in Indiji, medtem ko predstavlja ostali predmet razprav ureditev položaja demobiliziranih Poljakov in bodočnost ustanove UNRRA.*

„Time and Tide"

List «Time and Tide» podčrtuje, v komentarju o mednarodnem položaju v celoti, da je eden izmed činiteljev, ki razlikujejo sedanji položaj od tistega, ki je bil pred desetimi leti, «zavest, da neprestano popuščanje ne more predstavljati temelja za mir». Nenadno pošiljanje not Sovjetski zvezi in njenim satelitom dokazuje, da Združene države in Velika Britanija pazljivo zasledujejo položaj. Zmage, ki je stala toliko žrtev, ne sme ogražati zadovoljevanje neomejenih in neprimernih zahtev — čeprav prikritih — ene same zavezniške sile. Pravičen in varen mir je v korist tako sovjetskemu narodu kakor narodu vsake druge države, toda iz pariških zasedanj je razvidno, da zasleduje sovjetska politika popolnoma drug smoter. Britanske in ameriške note so pojasnile Sovjetski vladi in njenim satelitom, da se Združene države in Velika Britanija popolnoma zavedajo svojih smotrov in nočejo dopustiti, da bi bila obnova Evrope še enkrat ogrožena. Britanska nota Jugoslaviji in ameriški protesti zaradi napadov na ameriška letala nad jugoslovanskim ozemljem ne morejo dopustiti pri nepristranski presoji nobenega dvoma o tem, da je bilo ravnanje jugoslovanske vlade izzivalno in da sta izzivanje in propaganda v Julijski krajini dosegli fantastičen obseg. Jugoslovansko vedenje v tej pokrajini resnično predstavlja tehtno utemeljitev za mednarodne nadzorstvo nad tem delom Evrope, kjer je stanje zamotano zaradi večinoma umetno ustvarjanih izgredov. Glede jugoslovanskih utemeljitev, da je 172 ameriških bombnih letal preletelo v zadnjih treh tednih jugoslovansko ozemlje, je treba podčrtati, da vodi naravna pot za redno ameriško letalsko prevozno službo iz Dunaja v Videm neizogibno preko ali blizu jugoslovanskega ozemlja.

Med tem ko pripravljajo britansko noto sovjetski vladi o bodočnosti Dardanel, so ameriško noto že odposlali, nadalje so predložili energične note začasni poljski vladi glede referenduma.

Nesramne nepravilnosti poljskega referenduma predstavljajo dejstva, ki so velike mednarodne važnosti, ker imajo edini namen izpolnitev podvrženosti te nesrečne države sovjetskemu gospodstvu in to s pomočjo komunistične stranke».

„Economist"

V poljski zadevi preučuje «Economist» zadnji protest poljske vlade glede organizacije poljskega preurejevalnega zbora za demobilizirane poljske vojake v Veliki Britaniji in ga označuje kot «svarilo, da je vprašanje Poljakov v izgnanstvu še vedno vzrok diplomatske napetosti». List piše: «Važno bi bilo vedeti, kakšen je položaj in razumeti vzrok, zakaj se noče večina Poljakov, ki so zdaj v tujini, vrniti na Poljsko in vzrok, zakaj ne bi smeli dovoliti, da bi postal poljski zbor za preureditev trajna ustanova.

Poljskih izgnancev ni mogoče poslati domov zaradi spoštovanja načela, da se otrok, ki se je opekel, boji ognja. To ni strahopetnost; poljski vojaki so neštetokrat dokazali, da se ne boje smrti na bojišču. Toda ne vidijo vzroka, da bi šli smrti nasproti brez borbe in brez upov na bmago. Ne verujejo, da bi jim sedanji položaj na Poljskem mogel nuditi kakršnokoli varnost pred novimi akcijami čiščenja s strani komunistov.

Na vprašanje, zakaj se ni vrnil v domovino, je neki Poljak odgovoril: «Ker mi ne ugaja sibirsko podnebje».

«Economist» dodaja: «To ni zaradi pomanjkljivega čuta dolžnosti teh Poljakov, da ostanejo v izgnanstvu, ampak je neutajljiva dolžnost Velike Britanije, bodisi da po narodnih tradicijah nudi streho političnim beguncem, bodisi da še več zaradi uslug, ki so jih ji storili, nekaj ukrene v njihovo korist.

Vsekakor vprašanje predstavlja še drugo lice. Velika Britanija je priznala Bierutovo vlado kot zakonito poljsko vlado ter želi obdržati vsaj korektne odnošaje z njo. Razen tega britanski narod v sedanjem mednarodnem položaju vroče želi izogniti si kakršnemu koli dejanju, ki bi ga mogli s pravico tolmačiti kot izzivanje proti sovjetskemu bloku Vzhodne Evrope. Pravne obveze, ki jih je prevzela Britanija, in britanski interes na miru zahtevajo, da niti en dan več, kot je to neobhodno potrebno, ne obdrže kake vrste poljske vojaške organizacije, ki bi bila sovražna varšavski vladi».

„Time and Tide"

Glede židovskega vprašanja piše «Time and Tide»: «Čeprav je Palestina v obsednem stanju, se stvari v zadnjih dneh ne razvijajo v nevarno smer. Bilo je nekaj groženj z alarmi in motilnimi objavami, toda pomembnih eksplozij ni bilo. Izboljšanje položaja je mogoče pripisovati ukrepom, ki so jih izdale oblasti in veliki spretnosti ter zmernosti, s katero so ravnale britanske čete.

Govoreč o položaju v Indiji piše isti časopis: «Jinnah ni bil kos položaju. Ni dvoma, da je imel za to svoje razloge ter da so ti razlogi dobri, toda njegova odklonitev sodelovanja z začasno vlado pod predsedstvom Nehruja, ni imela druge posledice kot okrepitev njegovih nasprotnikov. Vedno je napačno pokazati se manj pomirljivega od svojih nasprotnikov v podobnih okoliščinah, posebno če so pripadniki ene in iste zadeve zares na slabšem, če niso dovolj močni. Jinnah je imel možnost zvabiti vse muslimane v svojo stranko, toda te možnosti ni več. Ni potrebno, da so muslimani proti enaki odgovornosti in enakemu zastopstvu v vladi, ki bo imela nalogo privesti Indijo do neodvisnosti».

„Economist"

Obžalujoč skorajšnje prenehanje delovanja ustanove UNRRA piše «Economist»: «V svetu, ki je razdvojen zaradi ideoloških borb, a je še vedno zmožen nepristransko presojati neko vprašanje, bi bili razlogi z podaljšanje delovanja ustanove UNRRA o za eno leto očividni. Delo za pomoč, za katero se je obvezala ustanova UNRRA, je vsekakor nepopolno».

«Economist» nadaljuje: «Morda je mnogo resnejši od ženevskega sklepa, da ustavijo delovanje ustanove UNRRA, videz, da z njeno razpustitvijo izgine edina organizacija ali edino delovanje, ki še vedno premostuje prepad med Vzhodom in Zahodom. V Ženevi so bile Sovjetska zveza in druge države Vzhodne Evrope, ki dobivajo pomoč od ustanove UNRRA, soglasne v izražanju svoje želje po nadaljevanju delovanja ustanove UNRRA še za eno leto. Sovjeti, ki so v preteklih mesecih imeli le ostre besede za nesovjetska delovanja, so govorili pohvalno o tej mednarodni organizaciji. Ali bi ne bila v svetu, v katerem postajajo konstruktivni in prijateljski stiki med zavezniki vedno redkejši, dolžnost državnikov, da čeprav le iz tega edinega razloga ohranijo skupno osnovo, na kateri je še vedno možno skupno osnovo, na kateri je še vedno možno skupno prizadevanje.

AMERIŠKI TISK o vprašanju Dardanel

WASHINGTON, 27. avgusta — Glavni listi Združenih držav odobravajo stališče, ki so ga zavzele Združene države, da se bodo uprle sovjetski zahtevi po mešanem sovjetsko-turškem vojaškem nadzorstvu nad Dardanelami. Več dnevnikov poudarja, da je vprašanje Dardanel osnovna prvina odnošajev med Sovjetsko zvezo in zahodnimi velesilami ter vztrajajo na tem, da dosežejo ureditev s pomočjo Združenih narodov.

«St. Louis Globe»

Demokratski «St. Louis Globe» piše med drugim: «Že vnaprej smo lahko sklepali, da bodo Združene države skupno z Veliko Britanijo in Francijo verjetno odločno odklonile zahtevo Moskve po mešanem sovjetsko-turškem vojaškem nadzorstvu nad Dardanelami. Ta ustroj bi razširil oblast Sovjetske zveze v Sredozemlje in bi se verjetno slabo končal za Evropo, Severno Afriko in Bližnji Vzhod, če bi Sovjeti vztrajali pri svoji ekspanzivni politiki.

«Vprašanju Dardanel je bilo usojeno, da bo predstavljalo največji povojni problem. Dejansko je to vprašanje zdaj v prvem obdobju in njegov rezultat bo morda prešel v drugo obdobje diplomatskega boja za Trst in Podonavje».

Dnevnik nadaljuje: «Vprašanje bi ogrožalo svetovni mir ali nedotakljivost držav, če bi ugodili ekspanzivni politiki Sovjetske zveze ter njenim zahtevam v pogledu Dardanel. V tem primeru ne bi koristili niti stvari svetovnega miru niti nedotakljivosti držav. Sovjeti imajo pravico do svobodne uporabe mednarodnih vodnih poti. To pa nikakor ne pomeni takšnega nadzorstva, kot se jasno odraža v zahtevah Kremlja».

«Christian Science Monitor» piše med drugim: «Združene države so mnenja, da daje njihov načrt za revizijo Moskvi vsa jamstva in svoboščine, ki jih ta lahko upravičeno zahteva. Predlog Združenih držav odpira Dardanele trgovskim ladjam vseh držav v vsakem trenotku, s čimer soglaša tudi Sovjetska zveza. Poleg tega predlaga, naj bodo ožine odprte v vsakem trenotku vojnim ladjam črnomorskih držav, pri čemer vztraja tudi Sovjetska zveza. Končno pa priporoča naj omejijo tonažo vojnih ladij ostalih držav, ki bi jim dovolili prehod skozi ožine v mirnem času, kar je sprejemljivo tudi za Sovjetsko zvezo».

«Pripustitev Moskve k obrambi ožin pa bi pomenilo kršitev, če ne uničenje turške suverenosti; omejitev nadzorstva ožin samo na črnomorske sile bi pomenila uničenje mednarodnega nadzorstva.

«Georgia»

List «Georgia» iz Atlante piše: «Dardanele bodo morale preiti na Združene narode. Nobenega razloga ni, zakaj ne bi bile vse morske poti sveta svobodne kot Panamski prekop, Suez in Dardanele; nobenega razloga ni, da bi sovjetska zveza morala nadzorovati Dardanele z utrbami. Turčija se bo ravnala po odločitvah Združenih narodov.

Ti mednarodni spori nikakor niso zaželeni in toliko manj obetajoči, toda o stvari vsaj razpravljajo in še nihče ni opustil debate. Napravimo tako, da se bo nadaljevala».

«St. Louis Post»

«St. Louis Post» piše: «Vprašanje Dardanel predstavlja diplomatski spor osnovne važnosti. Zahodne velesile skušajo ugotoviti, če bodo važna vprašanja rešili z medsebojnim sodelovanjem ali po volji - vsiljeni s silo ali grožnjami sile - ene same države. Čas je, da bi to vprašanje rešili».

«Philadelphia Inquirer»

«Philadelphia Inquirer» pravi: «Ponosni smo, da ima naša vlada dober čut za podporo Turčije v tem vprašanju, ki je nevarno kot še nikoli. Pri svojem stališču mora trdno vztrajati.

Če so Sovjeti tako zaskrbljeni zaradi ožin, zakaj niso predložili, da bi Združeni narodi prevzeli nadzorstvo nad položajem? Gotovo svetovni mir ne bi nič pridobil, če bi Združene države molčale ob sovjetskih zahtevah po dejanskem nadzorstvu nad Dardanelami. Nasprotno, ko bo naše stališče podprla tudi Velika Britania in verjetno Francija, bo ta odpor do sovjetskega stališča verjetno prispeval k odvrnitvi Sovjetske zveze od njenih ekspanzionističnih namenov.

Če težka vprašanja v tujini našo potrpežljivost trdno preizkušajo, moramo s pomočjo Združenih narodov napraviti vse najboljše, da rešimo vprašanja na miren način».

Arabistan zahteva svobodo in priključitev k Iraku

BAGDAD, 27. avgusta — *Šejk Abdullah, poglavar arabskih plemen jugozahodne perzijske pokrajine Arabistan, na skrajnem delu Perzijskega zaliva, je prispel na poti v Kairo v Bagdad, kjer bo pozval Arabsko zvezo, naj «reši pokrajino pred surovimi dejanji perzijske vlade».*

Šejk Abdullah je naslovil apel tudi na iraško vlado zaradi «napadalnega zadržanja perzijske vlade do arabskega prebivalstva Arabistana», katero se je pred kratkim poostrilo.

Rekel je: «Ne moremo več dolgo ostati pod perzijsko nadvlado in se bomo borili za svobodo in za ponovno priključitev k Iraku».

Perzijska pokrajina Arabistan, ki je prvotno pripadala Iraku, meji na Kuzistan, kjer so petrolejski vrelci anglo-perzijske družbe, za katerih obrambo so v začetku tega meseca poslali čete iz Indije v Basro (Irak).

Uradno poročilo, ki so ga objavili v Novem Delhiju 2. avgusta, pravi, da so poslali tje indijske čete, «da bodo ščitile življenja Indijcev, Angležev in Arabcev, če bo potrebno».

Ob pričetku tega tedna je odpotoval iz Teherana zastopnik perzijske vlade, da bo vodil preiskavo na področju Kuzistana glede pritožb arabskih šejkov.

BRITANSKI PROTEST V BERLINU

Berlin, 27. avgusta

Britanski zastopnik v zavezniškem nadzorstvenem svetu v Nemčiji je protestiral proti objavi člankov v tisku sovjetskega sektorja v Berlinu. V teh člankih obtožujejo tisk britanskega sektorja, da sledi «propagandi, ki je vredna Goebbelsa». Sovjetski zastopnik je odgovoril, da so te članke objavili, da bi pobijali poročila o deportacijah Nemcev s sovjetskega področja

NOVA SLOVAŠKA VLADA

Praga, 27. avgusta

Komunistični ministrski predsednik Češkoslovaške je zaprisegel novo avtonomno slovaško vlado. V novi vladi je 8 demokratov in 4 komunisti. Kljub temu pa je ministrski predsednik komunist Gustav Hisak. Slovaški demokrati so katoliška stranka, ki je dosegla zmago pri zadnjih slovaških volitvah.

JULIJSKA KRAJINA

Posojilo ZVU industrijskim podjetjem

Trst, 27. avgusta

Z nedavno objavljenim ukazom je Zavezniška vojaška uprava sklenila podeliti posojila industrijskim družbam, ki so izredne važnosti za javne koristi ali vojaške namene. Obrestna mera posojila bo 3%; najdaljša zapadlost 5 let.

Zavezniška vojaška uprava bo lahko zmanjšala navedeno obrestno mero in za vsak posamezni primer določila posebne pogoje za odplačilo posojila. Edina pristojna oblast za odločanje o primernosti podelitve posojil bo Zevezniška vojaška uprava.

Predpisi o zavarovanju poljskih delavcev

Trst, 27. avgusta

Z nedavno objavljenim ukazom je ZVU izvedla nekaj sprememb v predpisih za bolniško zavarovanje poljedelskih delavcev.

V smislu novih predpisov so prispevke za bolniško zavarovanje poljskih delavcev s stalno mezdo, obveznikov soudeležencev in dninarjev določili v odstotku letnega zaslužka, razdeljenega v dnevne kvole. Prispevki kolonov in polovičarjev, starih nad 12 let in ki delajo običajno na kmetiji, so določeni po letnem zaslužku, deljenem na dnevne kvote. Vsak prispevek bosta morala delavec in delodajalec plačati v dveh enakih delih.

Delavce s stalno plačo, katerih pogodba traja manj kot eno leto, bodo imeli za težake in jih uvrstili v odgovarjajočo skupino za čas trajanja pogodbe. Število mesecev bodo pomnožili s številom 26, ker je to število osnova delovnih dni enega meseca.

Delavci bodo izgubili pravico do bolniške podpore, kadar jih bodo črtali iz imenskih seznamov, kjer so vpisani in ko bodo ti seznami izgubili veljavnost.

NOVE TELEFONSKE PRISTOJBINE

Trst, 27. avgusta

Obveščevalni urad Zavezniške vojaške uprave sporoča, da bodo s 1. septembrom ukinili izredni 10 odstotni popust na telefonske pristojbine, ki ga je družba TELVE odobrila preteklega meseca aprila.

IZ SLOVENIJE

Na Taboru v Ljubljani so 21. t. m. začeli z razpravo proti gen. Rupniku in ostalim obtožencem, katere dolžijo izdajstva in drugih vojnih zločinov. Obtožence sodi vojaško sodišče IV. Armije. Predsednik sodišča je kapetan dr. Helij Modic, prisednika podpolkovnik Milan Lah in major Grčar Alojz, nadomestni sodnik kapetan Bracič Avgust ter tajnik sodišča poročnik Lotrič Janez. Obtožbo zastopata zastopnik vojaškega tožilca JA kapetan Vivoda Marjan in vojaski tožilec IV. Armade kapetan dr. Damjan Viktor. Obtoženci so izbrali za svoje zagovornike odvetnike Ilca Jožeta (Rupnik), dr. Grosmana Vladimirja (Rösener), Čobala Josipa (Vizjak), dr. Lokarja Franceta (Hacin); odsotna obtoženca branita odvetnika dr. Vrtačnik Lojze (dr. Rožmana) in dr. Mojzar Anton (dr. Kreka). Vsi odvetniki so sodišču odbili obrambo, nakar je sodišče postavilo iste po službeni dolžnosti.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS je dovolilo prosto prodaje presnega in kuhanega masla po določenih cenah: čajno maslo 112 din, kmečko maslo 90 din in kuhano maslo 130 din.

Mariborska plinarna, ki je bila med sovražno zasedbo skoraj popolnoma uničena, je zdaj spet popravljena in v polnem obratu. Po napornem delu so začeli z oddajo plina že 15. oktobra l. l., nadaljevali pa so s popravili in danes je podjetje že preko največjih težav in vrše samo še zadnja dela na upravnih poslopjih, v delavnicah in na plinskem omrežju.

ZA VZPOSTAVITEV REDA

Zavezniška in civilna policija zasedli ladjedelnice v Tržiču

Enotni sindikati proglasili belo stavko - Stavkajoči pretrgali električni tok

TRST, 27. avgusta. — Včeraj dopoldne je 25 zavezniških vojakov z enakim številom članov civilne policije Julijske krajine na podlagi nepričakovanega ukrepa Zavezniške vojaške uprave za ohranitev reda in zakona v ladjedelnicah in za zaščito delavcev začelo s patruljiranjem po tržiških ladjedelnicah. Patrulje so bile oborožene samo s pendreki in palicami.

Ukrep Zavezniške vojaške uprave je pomenil popolno iznenadenje tako za vodstvo ladjedelnic kot za delavce in so ga izvedli brez incidentov. Do 10.15 ure je vladal v ladjedelnicah popoln mir, čeprav je bilo opaziti izvestno napetost, ko so se majhne skupine delavcev zbrale, očividno, da razpravljajo o novem ukrepu Zavezniške vojaške uprave, o katerem je prvič poročala tržaška radijska postaja včeraj zjutraj ob 7.45 uri.

Ta korak Zavezniške vojaške uprave je bil potreben zaradi stalnega ustrahovanja in nasilnih dejanj, ki so se, kot poroča policija, v ladjedelnicah vsak dan dogajala proti tistim, ki se niso udeležili 12 dnevne nezakonite stavke, ki se je začela 1. julija. Ena oseba je na posledicah udarcev, ki jih je v ladjedelnici dobila pred približno enim tednom, umrla.

Člani civilne in vojaške policije so dobili ukaz zatreti kakršno koli nasilje, ne da bi se sicer vmešavali v zadeve delavcev.

Ukrep Zavezniške vojaške uprave za ohranitev reda in zaščito delavcev se glasi:

«Nedavno so bili v tržiških ladjedelnicah številni primeri ustrahovanja, kakor tudi napadi na delavce in delovodje. To stanje je proti koristim delavcev, podjetja in celokupnosti.

Zavezniška vojaška uprava je zato poslala v ladjedelnico oddelek civilne in vojaške policije, da sodeluje pri ohranitvi reda in izpolnjevanju zakona.»

Malo pred včerajšnjim opoldnevom so delavci tržiških ladjedelnic, ki pripadajo enotnim sindikatom, proglasili belo stavko, očividno v znak protesta proti patruljiranju vojaške in civilne policije v ladjedelnicah.

Stavka je zavzela obliko prekinitve dela. Vse popoldne delavci ladjedelnicah niso delali. Ni vesti o kakšnih incidentih.

Policijo so poklicali na patruliranje v ladjedelnico zaradi dnevnih nasilnih dejanj, ki so se dogajala že več tednov.

Včeraj ob 10,30 uri se je tovarniški odbor Enotnih sindikatov predstavil v ravnateljstvu in zahteval, naj bi policijo odstranili iz ladjedelnice. Ker ravnateljstvo zahteve ni hotelo sprejeti, so Enotni sindikati proglasili stavko.

Prekinitev dela je bila popolna, ker so stavkajoči pretrgali dobavo električnega toka iz osrednje naprave.

Ostali delavci, ki jih ni prizadela ukinitev dovajanja električnega toka, so se vzdržali dela iz strahu pred represalijami.

Uradniki, ki pripadajo zbornici dela, niso hoteli sodelovati pri stavki.

Iz blagajne podjetja «Frasura» v Ronkih so tatovi odnesli brzinomer, vreden okrog 60.000 lir. Čas tatvine ni znan.

TRST

Pojasnilo o razdeljevanju sladkorja

Glede vesti, ki jo je priobčil neki tukajšnji list, po kateri so nameščencem tržaške Polaccini s pooblastilom tržaškega urada Seprala razdelili količino sladkorja, pojasnjuje obveščevalni urad Zavezniške vojaške uprave sledeče:

«To razdeljevanje, ne da bi bilo «nemoralno», kot skuša prikazati omenjeni list, spada v razdeljevanje enega kilograma na osebo, ki ga je odredila Zavezniška vojaška uprava v korist vseh članov tovarniških prodajalnic na področju A. Ker je pri uradu Sepral med drugimi tovarniškimi prodajalnicami vpisana tudi tvrdka Polacchini, so bili tega razdeljevanja sladkorja deležni tudi nameščenci omenjene tvrdke.»

Beg s področja B

Policijska oblast sporoča, da sta se danes na poveljstvu civilne policije v Dutovljah javili dve oboroženi osebi. Prva je izjavila, da je jugoslovanski vojak, bivši partizan, ki je služboval v Postojni, in kateremu so poverili nalogo, da spremi na smrt obsojenega nemškega vojnega ujetnika iz enega kraja v drugega.

Jugoslovanski vojak je nato dejal, da mu je prišel na misel bez z ujetnikom in da je skupaj z njim prostovoljno prekoračil Morganovo črto.

Ujetnik je izjavil, da je bivši častnik nemških SS oddelkov.

Oba bodo predali zavezniškim vojaškim oblastem zaradi nadaljnjih ugotovitev.

Leto dni zapora in dve oprostitvi

zaradi steklenice smodnika z vžigalnikom

Na včerajšnji dopoldanski razpravi proti trem obtožencem, pri katerih so našli steklenico smodnika z vžigalnikom in vžigalnim trakom je višje zavezniko sodišče obsodilo 19 letnega Oresta Parovela na eno leto zapora, medtem ko je Silvana Pecaricha in Maria Lipeza, oba stara 19 let oprostilo.

Vse tri obtožence so aretirali 11. avgusta okrog 4 ure v ulici Istria. Samo Parovel je priznal, da je pripravil steklenico. Sodišču je predsedoval stotnik L.L. Müller.

REDNO POROTNO SODIŠČE

Roparska tolpa pred sodniki

V hiše so prihajali pod pretvezo iskanja orožja

Včeraj so pred sodnike rednega porotnega sodišča privedli šest moških in eno žensko, obtoženih, da so med novembrom 1944 in marcem 1945 na področju Tržiča tvorili zločinsko skupino. Obtoženci so: Stellio Boletti, Costantino Gergolet, Aldo Di Pauli, Carmelo Buttignon, Bruno Rosin, Caterina Dunovich, in sin Angelo Doini. Ostala dva člana skupine Giuseppe Selan in Luigi Vittori, sta na begu.

Boletti, Gergolet, Buttignon in Rosin se morajo zagovarjati, da so 11. februarja 1945 sodelovali pri oboroženem ropu v Kaseljanu v škodo Antona Cherina, katerega so oropali 45.000 lir, zlatih in srebrnih premetov in dveh koles. Iste osebe in Di Pauli so obtoženi ropa in izsiljevanja vsote lir 12.600 in bančne hranilne knjižice na vsoto lir 25.000. Zločin so izvršili v Kaseljanu meseca marca istega leta v škodo Cristina. Rosin in Gergolet se morata zagovarjati zaradi ropa v Pierisu. Buttignon, Gergolet in Boletti zaradi ropa v Tržiču. Boletti, Vittori, Selan, Dunovichova, Doini zaradi ropa v Bistrigji v marcu 1945. Ukradeni predmeti so vedno isti: denar, dragocenosti, vrednostni predmeti, živila.

Dunovichova, njen sin in Buttignon so zanikali sodelovanje pri dejanju, drugi pa so ga delno priznali. Nekateri izpovedujejo svojo krivdo in pripovedujejo, kako so izvrševali omenjene rope in kako so si plen delili. V hiše so prihajali vedno s pretvezo iskanja orožja; potem so ostali z orožjem v roki ropali, medtem ko je eden bil na straži pred vratmi.

«Ali ste imeli v naprej določen načrt?» — je vprašal sodnik. «Ne» — je odgovoril eden izmed obtožencev — «vstopali smo v večje hiše, kjer je bila večja možnost najti dober plen».

Bolettija, Gergola, Di Paulija Buttignona in Rosina zagovarja odvetnik Guido Zennaro. Selana odvetnik Sardos, Vittorija odvetnika Murolla in Sardos, Dunovichovo in sina odvetnika Carlini in Morgera.

Po končanem zasliševanju obtožencev, so razpravo preložili na današnji dan, ko bodo zaslišali priče.

V tramvaju na progi št. 5 je neznani tat okradel Marijo Tinschi. Odnesel ji je torbico z 2 tisoč lirami.

ARETACIJA ČOKOVEGA SOKRIVCA

Policija je v Lonjeru aretirala 32 letnega Dušana Glavina, bivšega člana ljudske zaščite, predkaznovanega zaradi tatvine, ki je skupaj z že aretiranim Teodorjem Čokom odgovoren ze ugrabitev agenta Adriana Zarottija, čigar truplo so nedavno našli v jami pri Gropadi.

POVIŠANJE PODPORE

Na svoji zadnji seji je pokrajinski svet sprejel sklep o povišanju podpore navtični šoli, in sicer od dosedanjih 50.000 lir na 80.000 lir. Podporo so povišali, ker je v zadnjem času število gojencev zelo narastlo.

RADIO TRST I
263,2 m - 1140 kc

Torek, 27. avgusta

17.15 trio; 18 čitanje sporočil; 18.15 odlomki iz Verdijeve opere «Aida»; 18.45 pregled anglo-ameriškega tiska; 19 Glas Amerike; 19.15 moderna glasba; 19.40 angleška lekcija; 20 intermezzo; 20.15 ital. vesti; 20.35 orkester Micelli; 21.05 ritmi, pesmi in napevi; 22 pisatelji pred mikrofonom; 22.15 radijski prizor po noveli Ane Christie; 23 zadnje ital. vesti; 23.10 zadnje slov. vesti; 23.20 nočno zabavišče.

RADIO TRST II
411 m - 731 kc

Torek, 27. avgusta

17.30 plesna glasba; 18 slovenske pesmi; 18.15 mladinska ura; 18.45 simfonične variacije - C. Frank; 19 predavanje: Slov. književnost - Narte Velikonja; 19.15 koncert violinistke Ornik Francke; 19.45 predavanje: Pot v suženjstvo 5. del; 20 napoved časa - slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 glasbena razstava; 20.45 pregled tiska; 21 zaključek; 23.10 zadnje slov. vesti na postaji Trst I. val. 263.2 m.

GORICA

Imenovanja v davčni komisiji

S področnim ukazom je ZVU odredila sledeča imenovanja v posebnem oddelku pokrajinske davčne komisije, ki ima nalogo razsojati o davčnih sporih pri zapuščinah: podpredsednik odv. Girolamo Testa; člani: dr. Simeone Crechici, odv. Giacomo Biondi, dr. Alberto Komačev, odv. Nicolo Tonkli; pomožni člani: odv. Massimiliano Claricini in Giuseppe Pizzul.

PREHRANA

Razdeljevanje tobaka. Monopolska zaloga goriškega področja poroča: v torek 27. t. m. bodo delili tobačni obrok za druge polovico meseca avgusta.

Potrošniki bodo dobili 20 gr tobaka «trinciato forte», 10 gr cigar «toscan», 10 gr cigaret «Macedonia» in 20 gr cigaret «Popolari»; nabavili si bodo lahko v prosti prodaji še 20 cigaret «Fib» ali «Captain». Vsak kadilec si bo mogel nabaviti tudi 20 cigaret «Good Luck»; prodaja je prosta; cena zavojčku 150 lir.

Incident pred kolodvorom

V nedeljo zvečer kmalu po 23. uri, je na trgu pred glavnim kolodvorom civilna policija morala poseči v pretep med dvema skupinama oseb različnih mišljenj. Agentje so izpraznili trg in so dovolili vstop na postajo samo osebam, ki so imele vozni listek za Trst.

POLICIJO JE OVIRAL

V nedeljo ponoči so prepeljali v bolnišnico v ulici Brigata Pavia 33 letnega krojača Rudolfa Poberšiča iz Gorice, stanujočega v ulici Vittorio Veneto 38. Ranila ga je neka policijska obhodnica v ulici Vittorio Veneto, ko je hotel v družbi šestih oseb policijskim organom preprečiti, da bi izvrševali svojo službo.

Tatvina med pretepom

V neki gostilni v Medeji je v nedeljo popoldne 40 letni poljedelec Anton Battistutti iz Breginja prišel v prepir z nekaj neznanci. Beseda je dala besedo in tako so se med seboj spoprijeli. Battistutti se je rešil z begom in ko je bil izven nevarnosti, da bi ga mogli napadalci ujeti je ugotovil, da mu je v pretepu izginila listnica s 30.000 lirami.

FRATNIKA SO POKOPALI

Včeraj so prepeljali truplo morilca in samomorilca Erminija Fratnika iz mrtvašnice civilne bolnišnice do vzhodne razmejitvene črte odkoder so ga prepeljali v Šempas, kjer je bil pogreb.

PROMETNA NESREČA

V nedeljo zvečer je v Gradiški neki jeep povozil Luciana Canzuttija iz Vrtojbe in Rozario Cadelli iz Gradiške. Oba so prepeljali v goriško civilno bolnišnico.

Popravljamo

Dne 21 t. m. smo v goriški kroniki v vesti pod naslovom «Letaki po mestu» po pomoti objavili, da so letaki nosili podpis «Slovenski osvobodilni odbor». Letaki so bili podpisani s «Slovenski narodni odbor».

Glavni urednik: PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

Ortopedik
NICOLA BECCHI
TORINO - VIA REGGIO
Specialist za odstranitev
KILE
brez operacije
osebno znan v naši pokrajini, sporoča, da bo v:
TRSTU: 31. avgusta in 1. septembra v hotelu «Posti».
GORICI: 2. septembra v hotelu «Union».
VIDMU: 3. septembra v hotelu «Roma», Poscole.

WILLIAM SAROYAN

ČLOVEŠKA KOMEDIJA

34.

Zavzdihnil je in se še enkrat ozrl naokoli po knjigah. «Vidiš, to je javna knjižnica, Ulix. Povsod, kamor pogledaš, same knjige. Veš, ne moreš vedeti, kaj je napisano v knjigi, če ne znaš čitati; jaz ne znam», je žalostno zaključil.

Zaprl je knjigo, ki jo je prej vzel s police in jo spet dal na njeno mesto. Oba prijatelja sta odšla iz knjižnice.

29. poglavje
V KULTURNEM KROŽKU

Homer Macauley je pred «Kulturnim krožkom» stopil s kolesa. Bilo je pol treh popoldne in pred krožkom, ki je bil istotako itaška konferenčna dvorana, je mogel videti večje število gospa srednje starosti, ki so se veselo prerivale skozi vrata.

Šel je potegnil iz čepice brzojavko in jo je še enkrat prebral. Naslovljena je bila na Rozalijo Simms-Peabodyjevo, itaški kulturni krožek, Itaka, Kalifornija. Izročiti osebno.

Ko je šel vstopil v dvorano, je krožkova predsednica ravno otvarjala predavanje. Udarila je nekajkrat z lesenim kladivcem po mizi in občinstvo se je umirilo. Homerju Macauleyju pa se ni posrečilo, da ne bi delal hrupa, ko je iskal Rozalijo Simms-Peabodyjevo. Homer se je obrnil na neko gospo:

«Za gospo Rozalijo Simms-Peabody imam brzojavko. Izročiti jo moram osebno.»

«Rozalija Simms-Pibity», je popravila gospa. «Da, Rozalija Simms-Pibity res pričakuje brzojavko. Ko jo boš videl priti na oder, ji jo izroči.»

«Kdaj pa pride?» je vprašal Homer.

«To je vprašanje nekaj minut», je odgovorila gosna. «Sedi in počakaj.»

«Da, gospa», je odvrnil Homer. Sedel je in gospa se je vsa zadovolna, da je to vprašanje tako dobro rašila, oddaljila.

«Gospe, članice itakškega kulturnega krožka», je pričela predsednica. «To popoldne smo prihranile velikemu dogodku. Imele bomo čast poslušati Rozalijo Simms-Pibity. «Predsednica se je ustavila ter je po tradicionalnem ploskanju nadaljevala: «Ni mi treba praviti kdo je Rozalija Simms-Pibity. Slavna je in ena izmed največjih žensk naših časov. Gospa Rozalija je živela romantično življenje, polno dogodivščin in malo je moških, ki bi živeli tako pustolovsko življenje kot Rozalija Simmsova.»

Predsednica je nadaljevala s svojim govorom o Rozaliji Simmsovi in je posvečala vso pozornost njenemu potovanju po svetu ter je do podrobnosti opisala, kjer se je Rozalija Simmsova tega in tega leta mudila. Pričela je z letom 1915, ko je vodila Simmsova ambulanco v prvi bojni črti in je potem nadaljevala, kako je potovala preko Severne Afrike, Maroka in Abesinije v Turčijo, kjer je spoznala Mustafo Kemala. Govorila je o njenem potovanju preko Azerbejdžana, kjer je prisostvovala uporu kavkaških kmetov proti komunistični rdeči armadi. Leta 1931 je obiskala Južno Ameriko in njene džungle. Predsednica je že skoraj dokončala svoj govor. Z vzdihom je dodala: «Dogodivščine Simms-Pibityjeve so brez konca in končno poslušajte rajši njo kot mene. Zelo sem vesela, da vam morem v svojstvu predsednice itaškega kulturnega krožka predstaviti Rozalijo Simms-Pibityjevo.»

Medtem je prišla na oder predavateljica Rozalija Simms-Pibityjeva. Ploskanje, ki je temu sledilo, je bilo ovacija.

Tista dobra gospa, ki je dala Homerju navodila, kdaj more izročiti gospej Rozaliji brzojavko, mu je namignila. «Zdaj, dečko, zdaj je čas», mu je dejala.

Predavateljica je že pričela: «Gospe, članice itaškega kulturnega krožka...»

Medtem pa je Homer Macauley pohitel na oder in je z jasnim glasom objavil: «Brzojavka za Rozalijo Simms-Pibityjevo.»

Velika ženska, ki je tako morala prekiniti svoje predavanje, se je obrnila k Homerju: «Tu, dečko. Jaz sem Simms-Pibityjeva.» Obrnila se je k občinstvu in se opravičila: «Oprostite, gospe.» Podpisala je sprejemnico, jo dala dečku v roke in mu priložila desetico rekoč: «To je za tebe, dečko.» Dečko je vzel denar, stopil z odra ter se napotil proti vratom. Medtem ko je šel iz dvorane, je še zaslišal, da je predavateljica spet pričela s svojim govorom.

Zunaj pred poslopjem je zagledal Homer Henrika Wilkinsona, nesrečneža, ki je že kot mladenič zgubil nogi pri neki železniški nesreči. Zdaj, 30 let pozneje, je ta nesrečnež prodajal svinčnike. Homerju še nikdar ni prišlo na misel, da bi kupil od njega svinčnik, ali da bi mu vrgel kaj drobiža v klobuk. Desetica Rozalije Pibityjeve pa je bil predmet, katerega se je hotel čimprej znebiti. Zato se je Homer približal Wilkinsonu, mu vrgel desetico v klobuk in skočil na kolo. Ko pa je že prevozil kakih dvajset metrov, mu je padlo na um, da to, kar je storil, ni bilo lepo. Premalo je dal ubožcu. Obrnil je kolo in z vso naglico peljal nazaj, pustil je, da je kolo padlo po pločniku, stekel je k možaku, ki je pred tridesetimi leti izgubil svoje noge in mu je vrgel v klobuk 25 centov, svojih 25 centov.

30. poglavje
V PRENOČEVALIŠČU «BETHEL»

Pol ure pozneje je šel stopil s kolesa pred vrati prenočevališča Bethel v Eye Street. Na bližnjih vratih je listič opozarjal: «Zvo-

(Nad. prih.)